

РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНИХ ПРАВОВИХ ЗАСАД ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Талалай Д. В., Соловйова Н. А.

У статті визначається комплексний характер правової природи відносин у банківській сфері, виокремлено групу відносин, які забезпечуються нормами публічного права, зокрема адміністративного. Звертається увага на те, що розвиток вітчизняного законодавства про систему гарантування вкладів фізичних осіб нерозривно пов'язаний з адміністративно-правовим регулюванням банківської діяльності України й окремих її елементів. На підставі теоретичного узагальнення етапів розвитку банківської системи виокремлено сучасний етап її розвитку, сформульовано авторське бачення щодо його характерних рис. У періодизації адміністративно-правового регулювання банківської діяльності виокремлено інституційно-правовий аспект щодо правового закріплення повноважень із здійснення владно-управлінських функцій Фондом гарантування вкладів фізичних осіб. Проведено ретроспективний аналіз становлення правової регламентації та формування централізованої системи гарантування вкладів фізичних осіб, а також створення уповноваженого державою регулятора в цій сфері. Визначаються проблемні аспекти законодавства щодо системи гарантування вкладів фізичних осіб, у частині статусу Фонду, співвідношення його повноважень із Національним банком України та місця у вітчизняній банківській системі.

Метою дослідження виступає аналіз розвитку вітчизняних правових засад діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, визначення основних тенденцій формування його адміністративно-правового статусу та проблемних питань, які потребують вирішення на законодавчому рівні.

Зроблено висновок, що суспільні відносини, які виникають під час втілення регулюючого впливу держави на систему гарантування вкладів фізичних осіб через спеціалізовану установу, мають публічно-правовий характер, а тому потребують застосування адміністративно-правового методу регулювання. Визначено, що основними тенденціями розвитку адміністративно-правового регулювання в цій сфері стало, по-перше, упровадження централізованої схеми гарантування (страхування) вкладів фізичних осіб; по-друге, створення Фонду гарантування вкла-

дів фізичних осіб як окремої спеціалізованої установи, наділеної винятковими повноваженнями державного управління в цій сфері щодо регулюючого впливу на поведінку банків - учасників Фонду; по-третє, закріплення його незалежності від органів державної влади та Національного банку України.

Ключові слова: Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, Національний банк, система, відшкодування, страхування.

Talalai D. V., Soloviova N. A. Development of domestic legal bases of activity of the Fund of guarantee of deposits of physical persons

The article defines the complex nature of the legal nature of relations in the banking sector and identifies a group of relations that are provided by the rules of public law, including administrative. Attention is drawn to the fact that the development of domestic legislation on the system of guaranteeing deposits of individuals is inextricably linked with the administrative and legal regulation of banking in Ukraine and its individual elements. On the basis of the theoretical generalization of the stages of development of the banking system, the modern stage of its development is singled out and the author's vision of its characteristic features is formulated. During the periodization of administrative and legal regulation of banking activities, the institutional and legal aspect of the legal consolidation of powers to exercise power and management functions by the Deposit Guarantee Fund of individuals is highlighted. A retrospective analysis of the formation of legal regulations and the formation of a centralized system of guaranteeing deposits of individuals, as well as the creation of a state-authorized regulator in this area. Problematic aspects of the legislation on the deposit guarantee system for individuals, in terms of the status of the Fund, the relationship of its powers with the National Bank of Ukraine and the place in the domestic banking system are identified.

The purpose of the study is to analyze the development of domestic legal framework for the Deposit Guarantee Fund of individuals, to identify the main trends in the formation of its administrative and legal status and problematic issues that need to be addressed at the legislative level.

It is concluded that public relations that arise during the implementation of the regulatory influence of the state

on the system of guaranteeing deposits of individuals through a specialized institution, have a public-law nature, and therefore require the application of administrative-legal method of regulation. It is determined that the main trends in the development of administrative and legal regulation in this area was, firstly, the introduction of a centralized scheme for guaranteeing (insurance) deposits of individuals, and secondly, the creation of the Deposit Guarantee Fund as a separate specialized institution endowed with exclusive state powers. management in this area in terms of regulatory influence on the behavior of banks - members of the Fund, thirdly, consolidating its independence from public authorities and the National Bank of Ukraine.

Key words: Deposit Guarantee Fund, National Bank, system, reimbursement, insurance.

Постановка проблеми та її актуальність.

Історія розвитку вітчизняної фінансово-кредитної сфери зумовлювалась загальними процесами державотворення після здобуття незалежності Україною. Передусім вона визначалась пошуком оптимальних моделей функціонування та супроводжувалась недоліками нормативно-правового регулювання, численними економічними кризами, що негативно впливало та, на жаль, і зараз впливає на стан захищеності прав і законних інтересів вкладників і кредиторів, отже, і на стабільність усієї банківської системи.

У цьому контексті питання її стабільності як складової частини фінансово-кредитної системи набуває особливого значення, адже вона значною мірою впливає на конкурентоспроможність її економіки, умови розвитку фінансового ринку та на національну безпеку держави загалом.

З метою запобігання зазначеним вище негативним чинникам, мінімізації їхнього впливу лише наприкінці 90-х рр. в Україні було розпочато будівництво системи гарантування вкладів, яка мала сприяти реалізації державної політики в цій сфері, зокрема й щодо питань банкрутства. Однак її формування й адаптація до міжнародних стандартів функціонування фінансового сектору мають незавершений характер, а здатність вітчизняних механізмів регулювати питання боргів неплатоспроможних банків має відносний характер.

Сьогодні правове регулювання припинення діяльності неплатоспроможних банків здійснюється Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23 лютого 2012 р. № 4452-VI, яким змінено порядок припинення діяльності банків, що був визначений Законом України «Про банки та банківську діяльність»

від 7 грудня 2000 р. № 2121-III, запроваджено спеціальний механізм регулювання банківської неплатоспроможності - виведення неплатоспроможного банку з ринку віднесено до компетенції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, наділеного досить широким колом повноважень, визначених у Законі. Зазначені законодавчі положення за останні п'ять років зазнали чергових змін, зумовили потребу визначення тенденцій розвитку правових засад діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання регулювання відносин у сфері гарантування вкладів фізичних осіб в Україні досліджували у своїх роботах К.О. Алексійчук, С.В. Безвух, Т.В. Бойчук, С.Л. Глуговська, О.М. Іскізаров, Н.Г. Кравченко, О.М. Лобач, Т.В. Мазур, О.С. Ревчук, М.С. Чемерис, Є.С. Ходак та інші, однак дотепер лишаються невирішеними питання нормативно-правового регулювання діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як суб'єкта адміністративно-правового регулювання відносин унаслідок численних змін законодавства. Зазначене зумовлює актуальність та вибір теми наукової публікації.

Метою статті є визначення тенденцій у розвитку правових засад діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як суб'єкта адміністративно-правового регулювання та перспективних напрямів удосконалення законодавства в цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Належний стан розвитку економіки є визначальним чинником формування політики держави та запорукою ефективного функціонування банківської системи. Саме тому участь держави у функціонуванні системи гарантування вкладів фізичних осіб розглядається як дієвий захід для запобігання кризовим явищам, негативні наслідки яких безпосередньо впливають як на економіку країни, так і на вкладників, які втрачають свої депозити.

Водночас не менш важливу роль відіграють і банківські установи, які вживають заходів для розроблення механізмів підтримання довіри громадян до банківської системи, а також для збалансування способів захисту власних інтересів та своїх вкладників. Нині практично в усіх державах із ринковою економікою саме для забезпечення захисту вкладників від втрати їхніх вкладів у разі банкрутства комерційного банку або фінансової установи діє система страхування вкладів фізичних осіб, яка є досить дієвим зовнішнім механізмом вирішення цієї проблеми.

У своїх працях С.Є. Ходак цілком слушно зазначив, що є різні підходи до створення системи гарантування (страхування) банківських вкладів, зокрема виділяють такі: перший - функції страхування покладаються на організацію, що здійснює банківський нагляд, шляхом створення в ній окремого підрозділу; другий - наявна організація банківського нагляду реформується в організацію страхування банківських вкладів; третій - створюється нова організація, на яку покладаються функції страхування банківських вкладів [1, с. 28]. Зазначені тенденції визначені з урахування теоретичного узагальнення світової практики, яка, на наш погляд, і бралась до уваги під час розроблення підходу до побудови вітчизняної системи гарантування (страхування) вкладів.

Варто зазначити, що правова природа відносин у банківській сфері має комплексний характер та передбачає поєднання елементів як приватного (залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб і надання банківських та інших фінансових послуг), так і публічного права (регулюючий вплив уповноважених державних інституцій і установ). А зважаючи на те, що вітчизняна система гарантування (страхування) вкладів фізичних осіб регулюється державою через особливого суб'єкта, відносини, які виникають у зв'язку з її функціонуванням, забезпечуються нормами публічного права, зокрема й адміністративного.

В аналізі адміністративно-правових норм щодо розвитку вітчизняної системи гарантування (страхування) банківських вкладів, на нашу думку, варто виходити з того, що вони нерозривно пов'язані з адміністративно-правовим регулюванням банківської діяльності України й окремих її елементів.

О.М. Іскізаров здійснив теоретичне узагальнення та слушно зазначив, що в наукових джерелах зазвичай виділяють такі етапи розвитку банківської системи:

- I етап (1988-1992 рр.), який характеризується розвитком банківського сектору України й ухваленням Закону України «Про банки та банківську діяльність», стихійним розвитком, постійною зміною суб'єктів конкурентного середовища та нормативно-правового регулювання банківської діяльності;

- II етап (1993-1994 рр.), який характеризується падінням довіри до банківських установ та збільшенням обігу коштів, максимальним залученням вкладів від клієнтів для утримання позицій на ринку;

- III етап (1995-2001 рр.) пов'язується з реформуванням банківської системи, появою банків з іноземним капіталом, упровадженням нових технологій та послуг, а також ухваленням нової редакції Закону України «Про банки та банківську діяльність»;

- IV етапу (2001-2007 рр.) притаманні бурхливий розвиток банківського сектору, активізація процесів глобалізації фінансового сектору України та стимулювання консолідації й укрупнення вітчизняного банківського капіталу;

- V етап (кінець 2007 р. - початок 2009 р.) характеризується стрімким зниженням обсягів розвитку банківських установ України у зв'язку з поширенням кризових явищ та збільшенням рівня недовіри до банківської системи;

- VI етап (початок 2009 р. - початок 2014 р.) - підвищення вимог до діяльності вітчизняних банків, дотримання банківськими установами стабілізаційних економічних нормативів Кабінету Міністрів України (далі - КМУ), а також передбачено створення санаційного банку [2, с. 58-59; 3, с. 24].

Зважаючи на те, що протягом 2014-2015 рр. реальний сектор економіки України перебував під значним впливом кризових явищ, що посилювалися банківською та валютною кризами, вважаємо за можливе виділити наступний - V етап (початок 2014 р. - сьогодні). У цей період знаковими подіями стали, по-перше, політична криза, анексія Автономної Республіки Крим і м. Севастополь, окупація частини територій Донецької та Луганської областей, що спровокувало економічну кризу; по-друге, падіння виробництва, девальвація національної валюти й банківська криза; по-третє, масовий відплив депозитів із банківської системи та банкрутство 96 банків.

Зазначена вище періодизація має умовний характер, але, на нашу думку, вона цілком дозволяє визначити головні детермінанти розвитку адміністративно-правового регулювання банківської діяльності, визначення її ролі в економічній системі держави.

Варто погодитися з думкою О.М. Іскізарова про те, що в підходах до періодизації етапів розвитку банківської системи зазвичай залишається поза увагою її інституційно-правовий аспект [2, с. 61], інакше кажучи, правове закріплення повноважень із здійснення владно-управлінських функцій уповноваженими державою суб'єктами. З огляду на викладене варто зазначити, що в періодизації адміністративно-правового регулювання банківської діяльності необхідно враховувати не лише

Національний банк України, на чому наполягає автор, однак і Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Аналіз розвитку правових засад його діяльності пов'язаний із набуттям незалежності та впровадженням на державному рівні централізованих схем страхування, які б забезпечували належний рівень гарантій для фізичних осіб.

Як слушно зазначив О.С. Ревчук, загалом розрізняють централізовану та децентралізовану схеми страхування вкладів фізичних осіб [4, с. 123-124]. Концептуально централізована схема передбачає механізм надання державних гарантій повернення внесків вкладникам банку, у межах встановленого ліміту, у разі погіршення його платоспроможності, завдяки формуванню єдиного міжбанківського фонду, джерелами наповнення якого є внески банків, що здійснюють операції з депозитами фізичних осіб.

Уважаємо, що варто погодитися з висновком Є.С. Ходака про те, що така схема забезпечує вищий рівень гарантій для фізичних осіб і можливість коригування необхідної суми страхового внеску залежно від зміни внутрішніх або зовнішніх чинників [1, с. 29]. Навіть більше, зазначений підхід дозволяє державі безпосередньо через уповноважені органи реалізовувати державу політики щодо управління ризиками у сфері банківської діяльності та застосування заходів впливу до тих банків, діяльність яких є ризиковою.

Правова регламентація системи гарантування вкладів бере свій початок у 1991 р., з тих часів, коли вона здійснювалося в обмеженому обсязі. Ухвалений 20 березня 1991 р. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [5] передбачав лише захист цінних паперів і вкладів в Ощадному банку України, тоді як вкладники решти банківських установ не могли розраховувати на державну підтримку в разі їхньої неплатоспроможності й ліквідації

Зважаючи на наявні ризики для банківської системи в період її становлення, Національний банк України (далі - НБУ) вживав перших заходів для створення системи гарантування вкладів у державі. Так, зокрема, його ініціативи, закріплені в постанові Правління НБУ від 31 січня 1996 р. № 19 [6], передбачили створення міжбанківського фонду обов'язкового страхування вкладів фізичних осіб як незалежної, фінансово самостійної, спеціалізованої організації, яка функціонує на засадах самоврядування. Навіть більше, заклалися положення про формування зазначеного Фонду коштом обов'язкових початкових внесків

(1% статутного капіталу) та регулятивних внесків (щоквартально 0,5% від залишків вкладів фізичних осіб на квартальну дату), які ставали його власністю, застосовували санкції до банків, які не виконують зазначені нормативи. Водночас банкам дозволялося створювати добровільні фонди страхування вкладів фізичних осіб.

Оскільки ця ініціатива банківськими установами в запропонованій редакції була сприйнята як обтяження та не знайшла повної підтримки, Національний банк України своїм наступним рішенням затвердив Тимчасовий порядок формування банками фонду страхування вкладів фізичних осіб (постанова Правління НБУ від 28 травня 1996 р. № 125 [7]). Цей порядок закріпив альтернативний підхід до порядку формування фонду, відповідно до якого банки зобов'язувалися створити відповідний фонд придбанням ними державних цінних паперів на загальну суму залишків вкладів фізичних осіб станом на 1 липня 1996 р. та переданням їх на зберігання Національному банку України. Надалі щоквартально мали передаватися на зберігання НБУ цінні папери на суму збільшення залишку вкладів фізичних осіб. Проте вже через місяць зазначені вище положення Тимчасового порядку зазнали змін (постанова Правління НБУ від 24 червня 1996 р. № 152 [8]).

Згідно із внесеними змінами, до досягнення страховим фондом розмірів рівня загальних залишків вкладів фізичних осіб банки зобов'язувалися передати НБУ державні цінні папери в розмірі 1% від сплаченого статутного капіталу станом на цю дату, а згодом - до страхового фонду 0,5% від залишків вкладів фізичних осіб на квартальні дати в державних облігаціях. Однак і ці положення діяли досить недовгий час та були призупинені на підставі постанови Правління НБУ від 31 березня 1997 р. № 76 [9].

Якщо попередня ініціатива передбачала повне покриття державними гарантіями до відшкодування залишків вкладів фізичних осіб, то нормами зазначеного вище акта Нацбанк упроваджував підхід, який передбачав відносно пом'якшення умов для вітчизняних банків щодо порядку формування фонду страхування вкладів фізичних осіб. Так, зокрема, визначалось, що комерційні банки вкладають суму коштів, яка визначена в розмірі 11% від суми вкладів фізичних осіб, у державні цінні папери і передають їх на зберігання Національному банку України на підставі двостороннього договору між ними і депо-ропорядження. Строк дії договору визначається сторонами відповідно до строку випуску державних цінних паперів.

Зважаючи на досить високий рівень невдоволення частини банківських установ та їхніх власників щодо запровадження, на їхню думку, додаткових фінансових обтяжень, а також на загальнодержавний рівень важливості захисту інтересів фізичних осіб - вкладників комерційних банків, створення фінансових можливостей для відшкодування їм коштів у разі неможливості виконання банками вимог вкладників щодо повернення коштів та загалом упорядкування системи страхування вкладів фізичних осіб, для врегулювання суспільних відносин вимагалось ухвалення регулюючих норм на законодавчому рівні. Саме із цією метою Президент України видав відповідний Указ [10] із вказівкою створити Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, яким затвердив Положення про порядок створення Фонду, формування та використання його коштів, ініціював подання до Верховної Ради України законопроекту щодо захисту прав фізичних осіб - вкладників комерційних банків в Україні, зміст якого визначався редакцією Указу.

Зазначене вище Положення фактично заклало фундамент для закріплення раніше напрацьованих положень щодо адміністративно-правового регулювання статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та організації його діяльності саме як державної, економічно самостійної, спеціалізованої організації, яка не має на меті отримання прибутку та наділена владно-управлінськими функціями в цій сфері.

Ужиті заходи не принесли бажаного результату щодо накопичення Фондом необхідного обсягу коштів для виконання ним своїх функцій, у зв'язку із чим Національний банк України для створення реальних можливостей щодо проведення банками розрахунків за своїми зобов'язаннями перед вкладниками розпорядився створити додаткову систему страхування комерційними банками вкладів фізичних осіб у вигляді формування спеціального фонду страхування (постанова Правління НБУ від 22 лютого 1999 р. № 72 [11]). Комерційні банки були зобов'язані створити такий спеціальний фонд страхування в розмірі 10% від суми вкладів фізичних осіб за станом на 1 березня 1999 р. завдяки придбання ними державних цінних паперів та передачі їх на умовах договору зберігання Національному банку України або шляхом перерахування грошових коштів на депозитний рахунок, відкритий у НБУ.

У липні того ж року Національний банк України своїм рішенням скасував постанову Правління НБУ від 22 лютого 1999 р. № 72 з посиланням на

неврегульованість формування та використання страхових фондів (постанова Правління НБУ від 12 липня 1999 р. № 339 [12]).

Лише у 2001 р. було ухвалено перший в історії незалежної держави Закон України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб», який своїми положеннями закріпив засади його функціонування, порядок відшкодування вкладів вкладникам учасників / тимчасових учасників Фонду, а також регулювання відносин між Фондом, Кабінетом Міністрів України та Національним банком України [13].

Водночас, на нашу думку, законодавець, який наділяв Фонд повноваженнями щодо накопичення гарантованих державою сум до відшкодування вкладникам та розпорядження ними, залишив поза увагою питання деталізації правового регулювання статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що, на нашу думку, не повною мірою відповідає принципу правової визначеності в нормотворчій діяльності. Уважаємо, що даний аспект має принципове значення для розмежування компетенції уповноважених державних органів у банківській сфері.

Через одинадцять років зазначений Закон втратив чинність у зв'язку з ухваленням нового Закону в цій сфері - «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [14], який концептуально змінив правові, фінансові й організаційні основи функціонування системи обов'язкового гарантування вкладів, розширив компетенцію Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Варто відзначити, якщо попереднім Законом Фонд гарантування вкладів фізичних осіб визначався як державна спеціалізована установа, яка виконує функції державного управління у сфері гарантування вкладів фізичних осіб, чинний Закон від 23 лютого 2012 р. № 4452-VI визначив його як установу, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків із ринку і ліквідації банків у випадках, установлених цим Законом. Однак, як і в попередньому Законі, невизначеними залишилися питання правового статусу такої установи та порядку її створення.

Проведений аналіз положень цього Закону дає підстави зазначити, що Фонд гарантування вкладів фізичних осіб фактично був наділений особливими повноваженнями щодо впливу на банки - учасників Фонду, зокрема проведення процедури виведення неплатоспроможного банку з ринку, зокрема і шляхом виконання плану врегулювання, здійснення тимчасової адміністрації

та ліквідації банку. З огляду на це й інше, уважаємо, що частина повноважень Національного Банку України була передана Фонду, чим відносно зменшено вплив головного банку країни на банківську систему.

2 серпня 2021 р. Президент України підписав ухвалений Верховною Радою України «Проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізмів виведення банків з ринку та задоволення вимог кредиторів цих банків» (реєстр. № 4546) [15]. У результаті проведеного аналізу його змісту, у межах предмета наукової праці, варто зазначити, що основною метою його ухвалення було вдосконалення законодавства, що регулює механізми компенсування шкоди (стягнення збитків) з пов'язаних із банком осіб та інших осіб, якими банку та кредиторам банку було завдано шкоди (завдані збитки). Загалом нормами законодавчого акта розширено повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, зокрема передбачено можливість укладення ним договору про добровільне компенсування такої шкоди / збитків або мирової угоди, мати власний рахунок умовного зберігання (ескроу), механізм повернення коштів кредиторам банку після його ліквідації тощо. Положення щодо правового статусу Фонду принципових змін не зазнали.

Урешті-решт, нині Фонд гарантування вкладів фізичних осіб став незалежною установою, яка наділена належним обсягом повноважень, які дають йому можливість, як регулятору, впливати на банківську систему України паралельно з Національним банком України. Водночас в Україні діє дворівнева банківська система, яка складається з Національного банку України й інших банків, а також філій іноземних банків, що створені та діють на території України згідно із чинним законодавством.

Уважаємо, що зазначене вимагає приділення окремої уваги розмежуванню їхньої компетенції на законодавчому рівні, а також вирішенню підлягає питання стосовно визначення місця Фонду в банківській системі України. Зазначене обґрунтовується також тим, що саме Національний банк України чинним законодавством визначений як центральний банк країни, який, спираючись на свої повноваження, регулює банківську систему з метою виконання покладеної на нього Конституцією України основної функції - забезпечення стабільності національної валюти, тоді як Фонд гарантування вкладів фізичних осіб Основним законом України такими повноваженнями не

наділений, а отже, потребує конкретизації адміністративно-правового регулювання його статусу та повноважень.

Висновки. У банківській сфері, яка має комплексний характер та передбачає поєднання елементів як приватного, так і публічного права, суспільні відносини, які виникають під час утілення регулюючого впливу держави на систему гарантування вкладів фізичних осіб через спеціалізовану установу, мають передусім публічно-правовий характер, а тому потребують застосування сукупності відповідних правових засобів і прийомів, які використовують уповноважені органи управління для забезпечення регулюючого впливу, тобто адміністративно-правового методу регулювання.

З набуттям незалежності України велась робота з упровадженням на державному рівні централізованих схем страхування, які б забезпечували належний рівень гарантій для фізичних осіб. Імплементований у законодавство держави спосіб формування відповідної системи фактично привів до створення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як окремої спеціалізованої установи, наділеної винятковими повноваженнями державного управління у сфері гарантування вкладів.

Окрім вказаного вище, визначальними тенденціями в розвитку правових засад функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб стало закріплення його незалежності від органів державної влади та Національного банку України, а також розширення його повноважень та законодавче забезпечення реалізації виняткових управлінських повноважень щодо регулюючого впливу на поведінку банків - учасників Фонду та банківську систему України паралельно з Національним банком України.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб є суб'єктом адміністративно-правових відносин, однак законодавча регламентація його статусу, розмежування його компетенції з Національним банком України та місце в банківській системі держави мають незавершений характер.

Література

1. Ходак Є.С. Адміністративно-правовий статус Фонду гарантування вкладів фізичних осіб : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2017. 227 с.
2. Іскізаров О.М. Адміністративно-правове регулювання банківської діяльності : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 235 с.
3. Банківське регулювання і нагляд: методологія та практика : монографія / за ред. В.В. Коваленко. Одеса : Атлант, 2013. 492 с. 24.

4. Реверчук О.С. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб у системі економічної безпеки розвитку банківництва України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. Вип. 7 (2). С. 121-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2011_7%282%29__25 (дата звернення: 01.08.2021).

5. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 20 березня 1991 р. № 872-XII. Втрапив чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-12#Text> (дата звернення: 31.07.2021).

6. Щодо виконання постанови Національного банку України № 20 від 31 січня 1996 р. «Про внесення змін та доповнень до Положення «Про порядок формування і розміри страхового фонду комерційних банків» : постанова Правління НБУ від 31 січня 1996 р. № 19. Втратила чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v2401500-96#Text> (дата звернення: 30.07.2021).

7. Про тимчасовий порядок формування комерційними банками фонду страхування вкладів фізичних осіб : постанова Правління НБУ від 28 травня 1996 р. № 125. Втратила чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0125500-96#Text> (дата звернення: 31.07.2021).

8. Про внесення змін до тимчасового порядку формування комерційними банками фонду страхування вкладів фізичних осіб, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 28 травня 1996 р. № 125 : постанова Правління НБУ від 24 червня 1996 р. № 152. Втратила чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0372500-96#Text> (дата звернення: 31.07.2021).

9. Про внесення змін і доповнень до Положення «Про порядок формування банківською системою України обов'язкових резервів» : постанова Правління НБУ від 31 березня 1997 р. № 76. Втратила чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0372500-96#Text> (дата звернення: 31.07.2021).

10. Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб - вкладників комерційних банків

України : Указ Президента України від 10 вересня 1998 р. № 996/98. Втрапив чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996/98#Text>. (дата звернення: 30.07.2021).

11. Про додаткові заходи щодо забезпечення страхування вкладів фізичних осіб в комерційних банках : постанова Правління НБУ від 22 лютого 1999 р. № 72. Втратила чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0625500-99#Text> (дата звернення: 31.07.2021).

12. Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Правління Національного банку України від 22 лютого 1999 р. № 72 : постанова Правління НБУ від 12 липня 1999 р. № 339. Втратила чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-99#Text> (дата звернення: 31.07.2021).

13. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 20 вересня 2001 р. № 2740-III. Втрапив чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2740-14#Text> (дата звернення: 29.07.2021).

14. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23 лютого 2012 р. № 4452-VI. Дата оновлення: 13.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text> (дата звернення: 28.07.2021).

15. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 15.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#n117> (дата звернення: 30.07.2021).

*Талалай Д. В.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії Служби безпеки України*

*Соловйова Н. А.,
аспірант
Національної академії Служби безпеки України*